Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 204 JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 25, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 25-го ЖОВТНЯ 1997 р. Ч. 204 РІК CIV.

Л. Кучма підписав новий закон про вибори

Київ. — У середу, 22-го жовтня, після майже одномісячного періоду невизначености, Президент Леонід Кучма підписав новий виборчий закон, згідно з яким парляментаристів обиратимуть за змішаною системою, повідомили засоби масової інформації.

Виступаючи на телебаченні, Л. Кучма зазначив, що новий закон є надзвичайно важливим — за важливістю він поступається лише Конституції.

Однак після того, як Верховна Рада проголосувала за цей закон минулого місяця, Л. Кучма не поспішав його підписувати, покликаючись на неконституційність окремих положень. З низкою зауважень він повернув закон до парляменту і депутати схвалили його у новій редакції 15-го жовтня.

Згідно з новим законом, 225 членів Верховної Ради обиратимуться в округах, як і колись, і 225 депутатів — за партійними списками.

Л. Кучма сказав, що він є за професійних, „морально чистих і порядних" депутатів. Президент скритикував теперішню Верховну Раду за популізм, „який межує з божевіллям". Закони приймається без фінансової основи, сказав він, навівши як приклад недавнє голосування за підвищення мінімальної пенсії.

Л. Кучма також скритикував парлямент за зволікання зі схваленням проєкту бюджету на 1998 рік, зазначивши, що це затримує кредити від Міжнародного валютного фонду.

Кілька партій провели свої передвиборчі з'їзди ще до підписання Президентом нового виборчого закону. Серед найпотужніших партій — Комуністична, Народно-Демократична і Народний Рух. Сильною є також об'єднана Соціял-Демократична Партія, яка номінувала нещодавно кандидатами на депутатів колишнього Президента Леоніда Кравчука і колишнього прем'єра Євгена Марчука.

Узаконено адміністративно-територіяльний устрій України

Київ(Р.Р.). — Верховна Рада України ухвалила в остаточній редакції закон про територіяльно-адміністративний устрій. Законом затверджено розподіл країни на села, селища, міста, райони і області. Згідно з законом, в Україні є 24 області, Автономна Республіка Крим (АРК), міста Київ і Севастопіль як окремі адміністративні одиниці.

Розв'язувати питання адміністративно-територіяльного устрою України законом уповноважено Верховну Раду України, Верховну Раду Криму, Раду Міністрів Криму, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

До категорії республіканського (АРК) та обласного значення віднесено міста, населення яких перевищує 50,000 мешканців і які є економічними та культурними центрами. Міста Київ і Севастопіль мають спеціяльний статус. У містах з населенням 300,000 і більше можуть утворюватися адміністративно-територіяльні одиниці, тобто райони в містах.

Законом визначено порядок створення сільських, селищних та міських округ і передбачено, що ці територіяльні утворення визначають окремі закони.

До державного реєстру адміністративно-територіяльних одиниць заноситься відомості про населені пункти та інші адміністративно-територіяльні одиниці України і їх загальну характеристику.

До уповноважень Верховної Ради України належить утворення і ліквідація районів, районів у містах, міських округ, визначення і перенесення адміністративних центрів районів. Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласним радам доручено протягом трьох років розв'язати питання щодо встановлення меж сіл, селищ, сільських та селищних округ і внести необхідні пропозиції на розгляд у Верховній Раді України.

Президент пропонує плян боротьби з ґльобальним потеплінням

Вашінгтон. — У середу, 22-го жовтня, президент Билл Клінтон виступаючи у Крайовому географічному товаристві, представив свою на причуд скромну програму боротьби з проблемами, котрі спричиняють потеплення клімату Землі. Для більшої ефективности та заохоти до сприяння цьому пляновi він підкреслив, що цей плян буде безболісним, а економічно навіть корисним, якщо його виконати швидко та ефективно.

Згаданий плян, в основному базується на податкових кредитах і значній фінансовій допомозі в досліджуванні можливих способів консервування енергії впродовж кількох наступних років. Крім того, це дасть можливість американським компаніям здобути додаткові кредити, якщо вони ще до назначених реченців почнуть зменшувати виділювання тих речовин своїх підприємств, які занечищують атмосферу, створюють пастку соняшного тепла чим загрожують змінити клімати земної кулі.

У своєму виступі Президент підкреслив, що „перед нами велика відповідальність, перемогти один з найбільших викликів XXI сторіччя — зміну клімату на Землі, котрий можемо здійснити з сильною економічною стратегією та без ушкодження довкілля. Коли ми цього не зробимо тепер, то скорше чи пізніше відчуємо нищівні наслідки цього не тільки для Америки, але для цілого світу".

Одначе запропонований плян президента Б. Клінтона був швидко скритикований великою кількістю інших країн, які домагаются ухвалення нового договору в справі загрози земного клімату. На переговорах у Бонні зазначено, що, будучи найбільшим занечищувачем атмосфери, ЗСА повинні робити набагато більше і швидше в цій справі.

Німеччина хоче розв'язати проблему неграмотности

Бонн, Німеччина. — Згідно з останнім звітом ЮНЕСКО у ділянці освіти, в Німеччині налічується майже чотири мільйони дорослих осіб, які не вміють ні читати, ні писати. При цьому статистика підкреслює, що у землях колишньої комуністичної німецької держави неграмотних громадян є півмільйона, а в „старих землях" — три з половиною.

Уряд країни, яку, і не без підстав, у світі вважають однією з найосвіченіших, змушений визнати актуальність цієї проблеми і розпочати практичні дії для виправлення становища.

Зокрема при так званих народних вищих школах відкрито курси для поборення неграмотности серед дорослих.

Під час глибшого вивчення цього прикрого явища соціологи і психологи виявили ще одну неприємну тенденцію, яка, мабуть, є не тільки німецькою: з кожним роком стає все більше людей, які взагалі не беруть до рук ні книжки, ні газети, ні журналу. Єдиним способом зв'язку зі зовнішнім світом для них є телевізія.

У СЕРЕДУ, 22-ГО ЖОВТНЯ, Президентська дорадча комісія вирішила порекомендувати цілий ряд нових прав для пацієнтів, включно з правом вносити апеляцію, коли забезпечена фірма відмовляється покрити кошти того чи іншого лікувального процесу. Ця 34-членна комісія, котра складається з керівників медично-опікунчих установ, медичних забезпеченевих організацій, лікарів і оборонців прав пацієнтів уважає, що пацієнти повинні мати право дістати „зовнішню думку" про негативні для них рішення. Крім того, запропоновано також доступність пацієнтів,, до інформацій про лікарів та медично-опікунчі установи, щоб клієнти мали право вибору.

Верховна Рада ухвалила закон про Кабінет Міністрів

Київ(Р.Р.). — У вівторок, 21-го жовтня, Верховна Рада України 234 голосами ухвалила в новій редакції закон про Кабінет Міністрів.

Депутати врахували пропозицію Президента збільшити термін, протягом якого Кабінет Міністрів має підготувати і подати на розгляд парляменту програму своєї діяльности з 60 до 90 днів. Із закону на пропозицію Президента виключено положення, що Кабінет Міністрів має право порушувати питання про негайний розгляд Верховною Радою внесеного ним законопроєкту або визнання його в установленому порядку невідкладним.

Проте більшість зауважень Президента не враховано, в тому числі й щодо числа членів Кабінету Міністрів, яке парлямент обмежив 25 особами. Не підтримано і пропозицію змінити редакцію статті про можливість Уряду виступати гарантом кредитів, які надаються чужоземними організаціями і банками. У схваленому законі нема посту міністра Кабінету Міністрів, натомість передбачено пост керівника апарату Кабінету Міністрів.

Україна і Росія спільно вироблятимуть ракети

Київ. — Наступного року Україна і Росія почнуть спільно випускати ракети-носії „Дніпро", повідомила УНІАР, покликаючись на українське телебачення.

Ракети будуватимуть у Дніпропетровському на підприємстві „Південмаш" на базі старих бойових ракет СС-18. Про це повідомив директор Національної Космічної Агенції України Олександер Негода.

Свого часу ЗСА вимагали від України припинити використання вузлів СС-18 для будівництва нових ракет. Спільне російсько-українське підприємство домогатиме американцям розгорнути низькорбітальну супутникову систему, яка поліпшить доступ до комп'ютерної мережі „Інтернет". Для цього плянується запустити 20 ракет типу „Дніпро".

Україна позбудеться боргів за російський газ у січні наступного року

Київ (УНІАР). — Наступного року Україна не тільки сплатить Росії всі борги за газ, а й вимагатиме від неї газ за гроші попередньо заплачені, заявив віцепрезидент однієї з найбільших газопостачальних компаній „Інтергазу".

День раніше новопризначений заступник голови Держнафтогазпрому, колишній президент „Інтергазу", Ігор Бокай назвав навіть дату коли Україна позбудеться боргів перед Росією — 10-го січня 1998 року. І. Бокай також назвав надуманим твердження колишнього прем'єра Павла Лазаренка про те, що ці борги перевищать 1.5 блн. дол.

Представники „Інтергазу" вважають, що для України настав час збільшення постачання газу зі Середньої Азії. І. Бокай цими днями під час візити Президента Леоніда Кучми до Казахстану вже вів переговори про газопровід з цією країною, який проляже в Україну через Азербайджан, Грузію та Туреччину. Це начебто дозволить не залежати від транспортних мереж Росії.

В „Інтергазі" прогнозують, що вже через п'ять років Україна купуватиме у росіян не 85 відс. газу, а лише половину. І. Бокай вважає, що з українськими боргами Росії за енергоносії дати раду можна.

Але до кінця цього року, згідно з підписаним у Москві протоколом, Україна отримуватиме безвідплатно російський газ.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЖІНКИ НЕ ВИТРИМАЛИ

РІВЕНЩИНА. — Дружини військовослужбовців Дубенського полку важких бомбардувальників 22-го жовтня заблокували контрольно-пропускні пункти на летовище, не пускаючи чоловіків — летунів та техніків — на працю. Пікетування загрожувало як плановому обслуговуванню літаків, так і польотам, які мали здійснюватися в рамках всеукраїнських навчань „Редут". Жінки протестували проти п'ятимісячної невиплати платні своїм чоловікам. Другою їхньою вимогою було відновлення будівництва житла для офіцерів і прапорщиків (нові квартири у гарнізоні не отримували вже п'ять років). Пікетувальниці мирно розійшлися одразу після того, як командування гарнізону пообіцяло виплатити гроші за вересень. За годину нормальну працю полку було відновлено. Однак чимало військовослужбовців скаржаться на те, що залишилася чотиримісячна заборгованість із зарплатні, а понад 300 осіб уже зневірилися у можливості переселитися з гуртожитків у власні помешкання.

ПОВЕРТАЮТЬСЯ МИРОТВОРЦІ

ЛЬВІВ. — На днях біля 60 бійців окремої роти 24-ої механізованої дивізії Прикарпатської округи повернулися у Львівську область після виконання спеціяльних завдань у складі миротворчих сил ООН на території колишньої Югославії. Передбачається, що найближчим часом до місця постійного перебування прибуде весь особистий склад підрозділу.

СТВОРЕНО БЛЬОК „ВІЛЬНІ ДЕМОКРАТИ"

КИЇВ. — Ліберально-демократична Партія України ухвалила декларацію про створення міжпартійного об'єднання і виборчого блоку „Вільні демократи". ЛДПУ закликає демократичні сили України згуртуватися і „розірвати замкнене коло самовідтворення ворожої народові влади" та обрати відповідальних, ініціятивних і підконтрольних народові людей. Це буде запорукою майбутнього України як цивілізованої європейської держави. Автори декларації пропонують „створити умови для творчої праці тим, хто може працювати, і для пристойного життя тих, хто не може працювати". Декларація відкрита для інших партій та організацій.

У ЛИСТОПАДІ Л. КУЧМА ЗНОВУ ВІДВІДАЄ НЮ ЙОРК

КИЇВ. — У Міністерстві Закордонних Справ України повідомили, що Президент України Леонід Кучма візьме участь у конференції на тему внесків до фонду чорнобильського проєкту „Укриття". Конференція відбудеться в Ню Йорку 20-го листопада 1997 року. Під час недавньої зустрічі амбасадора України в ЗСА Юрія Щербака з асистентом віцепрезидента ЗСА Ліоном Фертом багато уваги приділено проведенню згаданої конференції, оскільки для виконання проєкту необхідно зібрати 300 млн. дол. Передбачається показ на конференції українського відеофільму про наслідки катастрофи на Чорнобильській Атомній Електростанції. До участи у конференції запрошено понад 50 країн — потенційних донорів. У Конференції візьме участь співголова міждержавної українсько-американської комісії „Кучма—Гор", віцепрезидент ЗСА Алберт Гор.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРОГРАМОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

КИЇВ. — Згідно з повідомленням УНІАН, німецька фірма „САП АГ" відкриває своє представництво в Києві. Тут українські підприємства і банки зможуть придбати стандартне організаційно-економічне програмове забезпечення. Про це повідомив директор фірми Марко Бурхард. За його словами, фірма розповсюджує свою продукцію на всій території СНД. Цього року розпочалася успішна співпраця з Донецьким металюргійним комбінатом, укладено контракти з Національним Банком України і комбінатом „Азовсталь". Фірма пропонує систему Р.З.

НАУКОВО-ІНЖЕНЕРНА КОМПАНІЯ „ТУНІК"

КИЇВ. — Віцепрезидент Спілки Наукових та Інженерних Об'єднань України Василь Кривулько повідомив, що, на підставі міжурядової українсько-турецької угоди про науково-технічне співробітництво створено Турецько-українську науково-інженерну компанію „ТУНІК". Метою компанії — підтримати і зберегти науковий потенціял шляхом включення інвестицій. Діяльність компанії „ТУНІК" сприятиме створенню робочих місць, відновленню виробництва і наповненню бюджету. Компанія „ТУНІК" вживає заходів для реконструкції меблевої фабрики у Чернігівському районі, а на півдні України передбачається налагодити виробництво соняшникової олії. За словами В. Кривулька, частка України в статутному фонді компанії становитиме 5 відсотків, але кожний проєкт розроблятиметься з урахуванням вкладу кожної зі сторін. У Києві 20-го жовтня відбулися українсько-турецькі переговори щодо будівництва торговельно-спортово-культурного центру в столиці України. Турецька делегація висловила також зацікавлення виробами Інституту порошкової металюргії.

„Один світ — один Пласт!"

Іст Ганновер, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Тут, в Готелі Рамада, що завжди сприяє пластовим імпрезам, відбулися в днях 11-13-го жовтня, XIII Збори Конференції Українських Пластових Організацій, на які збираються завжди представники усіх пластових організацій у світі.

Заприсяження нового проводу Пласту

І тим разом були делегати-пластуни з Австралії, Аргентини, Великобританії, Канади, Німеччини, Польщі, Словаччини, ЗСА і України. 47 делегатів з тих дев'яти країн та 68 гостей брали активну участь у ділових і дружніх нарадах, в осередку яких стояла перша сесія IV Пластового конгресу, що має з'ясувати сьогоднішнє становище Пласту у світі і дати молодим пластунам провідникам напрямні на найближче майбутнє. Саме ця сесія, яку підготовила та провадила нею пл. сен. Лариса Залеська-Онишкевич, виповнила львину частину першого дня XIII Зборів і викликала найбільше зацікавлення та дискусії учасників, які уважно прислуховувалися до коротких доповідей та звітів з праці конгресових комісій з поодиноких країн.

Відрадним явищем вислiду цих нарад було одноголосне ствердження, що ідейні засади Пласту витримують перевірку часу і далі залишаються основою пластування, а ідеали і мета Пласту є незмінними і є основою єдности пластових організацій-членів КУПО. Пласт плекав і плекає надальше вартості, які допомагають молодій людині давати свій вклад у добро українського народу в цілому світі. З уваги на відмінні обставини країни, членів КУПО можуть вибирати різні шляхи до спільної мети, не порушуючи основних засад Пласту.

Усі ці та подібні ствердження, що їх учасники конгресу схвалили одноголосно та які будуть головною вказівкою на найближчі роки для пластової праці, доказують, що пластові провідники, хоча живуть в різних країнах та працюють з дуже різною молоддю, все ж таки мають однакові погляди на завдання пластової організації і що прийнятий клич „Один світ — один Пласт" є далі актуальним.

Вони — ці делегати з різних країн, хоча часом їхня українська мова „підправлена" чужим акцентом, зуміли відразу співпрацювати на зборах, і це було одним з незвичайно позитивних вражень зі зборів.

В програмі зборів присутні заслухали привіт новообраного третього з черги Начального Пластуна Любомира Романкова, коротких але змістовних звітів голови ГПБулави пл. сен. Юрія Слюсарчука і поодиноких

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

ІҐНОРУЮЧИ АМЕРИКАНСЬКІ протести, південно-африканський президент Нелсон Мандела в середу, 22-го жовтня, прибув з візитою до Тріполі, столиці Лібії. Ця візита, підкреслюють дипломати, буде мати велике політичне значення для лібійського провідника полковника Муаммара Каддафі, на котрого країну ще у 1992 році Організація Об'єднаних Націй наклала санкції. Н. Мандела вже двічі відвідував Лібію раніше, але це вперше як президент Південної Африки. Від 1992 року ні один зі західніх державних провідників не відвідував Лібії з уваги на згадані санкції, котрі були накладені за те, що полковник М. Каддафі відмовився видати двох терористів запідозрілих у катастрофі літака, що був зруйнований бомбою в 1988 році над місцевістю Локербі у Шотляндії.

В АМЕРИЦІ

ОДНИМ З НАЙЗАВЗЯТІШИХ ЗМАГАНЬ у цьогорічних виборах є боротьба за становище губернатора у нюджерзькому стейті. Теперішній губернатор республіканка Крістін Тодд-Вітман у своєму демократичному суперникові Джеймсові МекҐріві має грізного конкурента, тому робить всі можливі заходи щоб здобути прихильність більшости виборців. Найновішим заходом нюджерзького губернатора є намагання здобути для себе підтримку муринських священиків і проповідників, які безумовно мають вплив на своїх парафіян і американсько-африканську громаду в загальному. Проповідник Реджиналд Джексон, заступник директора нюджерзької ради чорних священиків, підтвердив ці заходи губернатора та згідно з офіційними чинниками її передвиборчої кампанії має намір офіційно підтримати кандидатуру К. Тодд-Вітман.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Чи справді дракона приборкано?

Однотижнева візита китайського президента Жіянг Земіна до ЗСА є важливою політичною подією не тільки для обидвох країн, але також і для світової політики в загальному. І як така, вимагала уважної підготови обидвох сторін для того, щоб все відбулося якнайкраще, бо метою цих відвідин в першу черґу є поліпшити існуючі літеплі відносини між цими двома політичними гігантами світу. Якщо це станеться, то це закінчить восьмирічну офіційну холодну стриманість, що постала в наслідок кривавої розправи з продемократичними демонстрантами на площі Тіянаньмень у червні 1989 року у Пекіні, столиці Китаю.

Жіянг Земін цього сподівається і зі своєї сторони робить всі заходи для того, щоб усе вийшло якнайкраще, включно зі заявою про те, що „ саме тепер є добра нагода для поліпшення китайсько-американських відносин". Всі ці сподівання в першу чергу будуть узалежнені від наявного успіху полагодження цілого ряду спірних питань — від людських прав до розповсюдження ядерної зброї та торгівлі. Все ж таки найбільше залежатиме від самого Жіянг Земіна, його поведінки та розмов під час цієї офіційної подорожі по Америці, коли він відвідуватиме Гонолюлю, Вілліямсбург, Вашінгтон, Філядельфію, Ню Йорк, Бостон і Лос Анджелес.

Ще донедавна деякі американські офіційні чинники уважали Жіянг Земіна за зовсім незначну особистість у китайській урядовій гієрархії, що в ніякому разі не зможе собі дати ради з інтригами на горішніх щаблях китайської політичної драбини. Одначе від смерти його ментора Денг Шіяопінга минулого лютого мусіли змінити свою думку. Тепер ніхто не сумнівається в тому, що саме Жіянг Земін є тим чоловіком у Китаї, з яким треба рахуватися, це — президент, який стоїть сильно при владі та всецільо відданий своїй політиці повільних змін.

Про політичну кар'єру Жіянг Земіна не місце тут розводитись, хоч треба підкреслити, що вона була повільна та обережна з меншими і більшими перепонами, але завжди підшита великою дозою китайської терпеливости. Студіював у Шангайському Жіятонгському університеті, де запізнався не тільки з англійськими фільмами, музикою Бенні Ґудмана, але також з комуністичною політикою. У 19 років стає членом Комуністичної партії. Відбувши цілий ряд незначних партійних призначень, включно з кількома провідними становищами у міністерстві машинобудівельної індустрії, Жіянг Земін стає міністром електронічної індустрії, а у 1985 році призначають його посадником Шангаю. Його можливості політичного успіху значно збільшилися, коли Денг Шіяопінг у 1989 році вибирає його на свого наслідника.

На здивування багатьох, Жіянг Земін своїм, незамітним спокійно-лаконічним стилем, зумів до того часу здобути собі прихильників, які підтримали його кандидатуру. Три тижні після втихомирення протестів на площі Тіянаньмень, Денг Шіяопінг призначає Жіянг Земіна генеральним секретарем Комуністичної партії Китаю, а у 1993 році його іменують на становище президента. Здаючи собі добре справу з того, де він опинився, Жіянг Земін стає мовчазним і стриманим президентом і цим здобуває собі опінію звичайного бюрократа, не вартого уваги. Коли подивитися з перспективи минулого, то стає ясно, що це було його дуже розумне потягнення, бо відвертаючи увагу від своєї особи, він вміло використовує час на здобуття для себе підтримки та закріплює себе як сильного і впливового політика.

Коли минулого місяця на 15-му Конгресі Комуністичної партії Китаю Жіянг Земін запропонував свій плян радикальної приватизації дефіцитних державних підприємств, зменшення збройних сил Китаю на 500,000 осіб і проголосив вибір нового Політ бюра, то всім стає ясно, хто такий Жіянг Земін.

Взявши це все до уваги, всі ті, почавши від президента Билла Клінтона до корпораційних та індустріяльних керівників, що матимуть будь-які стосунки з китайським президентом Жіянг Земіном, повинні здати собі справу з того, що цей китайський дракон зовсім не є таким приборканим, як прикидається.

Левко Хмельковський

ДУМКИ ПРО ЦЕРКОВНИЙ МИР

Негаразди церковного життя в Україні вже давно непокоять як її громадян, так і закордонних доброзичливців. Тому в цілому схвально зустрінуте підписання 21-го липня цього року в Маріїнському Палаці Києва керівниками усіх Церков меморандуму християнських віроісповідань України про неприйняття силових дій у міжконфесійних взаєминах. Це був нелегкий крок для людей, які досі не визнавали своїх противників, не визнають їх і надалі, але спромоглися подолати особисті відрази в ім'я злагоди в Україні. У самому підписанні теж були певні особливості — представники окремих релігійних віроісповідань ставили свої підписи з певними обумовленнями власної окремішности. Але ставили...

Вплив Церкви на людей

Пригадаєм, що у меморандумі стверджується усвідомлення сили впливу Церкви на уми і серця людей, проголошується певність, що злагода між віроісповіданнями є злагодою в суспільстві. Керівники Православних Церков трьох патріярхатів і відламу УАПЦ, обох Католицьких Церков, усіх протестантських, а також менш численних — Вірменської Апостольської, Німецької Євангельсько-Лютеранської, Української Лютеранської, Закарпатської Реформаторської — одностайно вирішили не вдаватися до силових дій у суперечках щодо майна, керуватися законами на основі взаємоповаги і терпимости, не звертатися до держави і засобів масової інформації з метою тиску на якусь із Церков. У меморандумі говориться: „Щиро впевнені, що наш рішучий крок до миру і злагоди знайде розуміння в усьому суспільстві, стане ще одним виявленням миролюбства та високої духовности українського народу".

Виступаючи перед представниками християнських Церков, Президент України Леонід Кучма підтвердив і зобов'язання держави щодо Церкви: „Президент та влада загалом й далі будуть утверджувати принципи рівности усіх Церков і конфесій, невтручання у їх внутрішні справи".

У заголовках статтей з цього приводу в українських газетах позначилися їхні державницькі і партійні становища. Демократичні видання, які обороняють українську державність, побачили в цьому акті важливий крок поступу: „Україна молода" — „Нова конфесійна заповідь в Україні: примиримося"; „Українське Слово" — „Між конфесіями буде мир"; „Україна, Европа, Світ" — „Міжрелігійні стосунки: крок до порозуміння?" Вчорашні комуністичні і совєтські газети вдалися до іронії: „Правда Украины" — „Рішили таки помиритися"; „Демократична (донедавна — Радянська) Україна" — „Як президент священиків примиряв": „Робітнича Газета" — „І ніхто не буде битися завтра у дворі?". Нові російськомовні видання оцінили подію негативно: „Регион" — „Збезчещений меморандум або філаретівщина в дії"; „Независимость" — „Фількіна грамота?"; „Киевские Ведомости" — „Духовні пастирі вдали, що помирилися. А президент — що їм повірив?"

Редактор київського „Бюлетеня Релігійної Інформації" Надія Попач зібрала висловлювання церковних і громадських діячів щодо меморандуму про примирення. Митрополит Володимир Сабодан, представник УПЦ Московського Патріярхату, схильний перевіряти канонічність кожного кроку, цього разу теж підкреслив, що підписаний документ не має канонічного характеру, але є виявленням доброї волі. Патріярх Філарет заклакав до об'єднання Православної Церкви в Україні і висловив жаль, що Митрополит Володимир Сабодан не йде до цього. Владика Любомир Гузар перепросив за те, що церковні чвари і непорозуміння стримували процес будови рідної хати. Генеральний вікарій Львівської Архидієцезії Римо-Католицької Церкви Маркіян Трофим'як сказав: „Церква не мусить співати одним голосом, можна співати на різні голоси, але це буде одна пісня. Ми можемо бути різні, але разом з тим становити одну християнську Церкву".

Зростає увага держави

Висловилися також релігійні публіцисти. Ряд з них помітили зростання уваги держави до церковного життя. Схвально оцінила це член депутатської групи Европейської міжпарляментарної асамблеї православ'я Ніна Марковська, яка в газеті „Вісті з України" відзначила бажання Леоніда Кучми до примирення християнських конфесій. Галина Левицька („За Вільну Україну") теж уважає, що „дальший розвиток міжконфесійного діялогу в Україні великою мірою залежатиме від особистої позиції глави держави". Тарас Аврахов („Киевские Ведомости") закликає місцеву владу сприяти створенню справді української Православної Церкви, не віддавати перевагу „старим симпатіям", тобто Московському Патріярхові, і пише: „А релігійні канони? Український народ, як будь-який інший, має право на свою Церкву і матиме її поза залежністю від того чи іншого табору, що тяжіє над тим чи іншим ієрархом". Людмила Шангіна („Зеркало Недели") повідомляє, що сьогодні близько 300 поселень перебувають в стані конфлікту на релігійному ґрунті, і передбачає розкол України на західну й східну частини.

Юрій Дорошенко („Україна Молода") уважає, що меморандум не дасть жодних наслідків, доки не буде усунуто справжню причину розколу українського православ'я — присутність в Україні Московського Патріярхату. Валерій Нечипоренко („День") зауважує, що Володимир Сабодан, хоча й заявляє про свою готовість до діялогу про створення єдиної Церкви, але хоче вести його без особистих контактів з Патріярхом Філаретом. Валерій Казнін („Київський Вісник") уважає, що стремління до єдиної Церкви є дивним, бо насправді християнські Церкви уже об'єднані в Христі.

Публіцисти промосковської орієнтації залишаються вірними обраному курсові. Василь Анисимов („Независимость") вважає, що тільки Київський Патріярхат і „тотально політизовані греко-католицькі громади західної України" чинять захоплення храмів, тому представники інших конфесій не мусять підписувати меморандум, а християн згаданих конфесій треба саджати на лаву підсудних, повертаючи майно законним власникам. При цьому автор ніби забуває, хто саме „законні власники" набули церковне майно, тобто храми, відібрані у грекокатоликів.

Святослав Речинський („Регион") обстоює думку, що Галичина („львівський керівний клан") прагне до „особливої ролі", але, не маючи розвинутої промисловости чи управлінських традицій, компенсує це близькістю до Европи і щедрою допомогою діяспори. С. Речинський стверджує, що у Львові створюється міт про УГКЦ як про „єдину справді українську Церкву", покликану об'єднати Україну, але ці спроби ведуть до „шаленого переслідування православних", а Львів усе більше нагадує Крим... Тим часом Президент Кучма, пише Речинський, втратив вплив на Дніпропетровщину і тепер орієнтується на Львів згідно з засадою „Захід нам допоможе". А Захід, на думку Святослава Речинського, не хоче православної України, тому й штучно збуджує „психоз в західній Україні, коли раптом частина населення стає 'москалями', інша 'ляхами' і лише меншість залишається українцями, але надзвичайно „щирими". Далі, як і слід очікувати, слідує заява про те, що ці події є частиною „давнього й добре обміркованого пляну перетворення України на буферну, маріонеткову державу". Це — знайома з минулих літ большевицька теза про диверсійну діяльність американських імперіялістів, перенесена з комуністичного на церковний ґрунт.

Роля посередника

В українській столиці відомо, що ініціятором підписання меморандуму був секретар Ради національної безпеки й оборони Олександер Разумков, який вважає за можливе покладення на державу ролі посередника у примиренні Православних Церков. Оскільки йдеться пр фінансово-майнові конфлікти, то така участь держави у церковних справах видається прийнятною, проте знавці проблеми зауважують, що ініціятива О. Разумкова привела до формального визнання УПЦ Московського Патріярхату як сталого атрибуту української духовности, державної згоди на духовну присутність іншої держави в Україні. Тут є над чим замислитись.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про поміч іншим

Недавно ми зговорилися з одною із дуже активних в українській громаді, але рівночасно і в американській спільноті, знайомою, яка вже не раз була предметом інтерв'ю для нашого щоденника, про різних підхід до життя і до людей, який постійно завважуємо у спілкуванні з населенням ЗСА і України.

Моя знайома розповідала мені про свою працю для розвитку України і про цю поміч, яку вона постійно дістає від своїх американських знайомих, не так то приватних, як радше по „бизнесі". І тут ми ствердили рівночасно про існування цього характеристичного запиту, який ставлять вам знайомі американці у різних життьових ситуаціях, а це: "How can I help you?"

Цей запит — це не лише звичайна чемностева форма, але дійсне бажання допомогти з одних чи других причин, а часто просто із самого бажання зробити „добре діло", чи стануть в пригоді знайомій, а часом і незнайомій людині. На доказ, що цей запит не є лише чемностевою формою, за якою нічого не криється, ми обидві знайшли у розмові негайно багато доказів із досвіду життя.

Мені пригадалися перші роки поселення в ЗСА і ті важкі початки у чужому містечку, без знання англійської мови і без знання людей. Але ці незнайомі мені люди, з якими я ледве могла порозумітися, довідавшись про нас, нових мешканців, приносили в перші дні їжу для нашої малої родини, різні знаряддя для домашнього господарства, а передусім разом з тим теплу усмішку на привітання. А коли після довгих років життя вони знали, що відходить у інший світ їхній вже добре знайомий і шанований ними лікар, вони не лише постійно запитували мене, як можуть допомогти мені, дружині, у цих важких днях, але часто у кущах біля хати я знаходила готову їжу або солодке печиво — від кого, досі не знаю.

Як рідко, однак, наші земляки питаються своїх ближніх чим можуть їм допомогти і однаково — як знайомі з давніх часів, так і ті, що тепер „з України". Стара приповідка „моя хата з краю..." дальше є дуже актуальною і на це можна знайти дуже багато доказів.

Чи дуже поспішають помагати добровільно своїм землякам тут, в ЗСА, чи там, в Україні? Чи часто чуєте цей автоматичний в американців запит: „Чим можу вам допомогти"?

Ось розповідає мені знайома, що треба було підібрати її до роботи на новому місці, товаришеві праці, що живе прямо „на другій вулиці", але на прохання дістала вимиваючу відповідь, рівну відмові. Ось в іншому випадку звернулися до новобагацького в Україні, щоб допоміг своїми аж надто видними грішми у вилікуванні однієї із жертв Чорнобиля — відповідь була відмовна, бо, мовляв, будує „дачу" недалеко Києва. А скільки разів ви почуєте у щоденному житті, щоб ваш земляк побажав вам просто гарного дня, чи успіху у вашій праці, але так зі щирого серця, без ніяких „задніх" думок?

Переходжу в думках проміжок різнорідних переживань й таки маю докази, що не завжди мусить бути у нас так невідрадно на тому відтинку. А тут саме перед кількома днями одна із товаришок довголітньої праці у Пласті з глибоким зворушенням розповіла мені про недавній ще дуже живий для неї доказ помочі ближнім. У неї важко хворий чоловік, а вона сама попала недавно у автомобільний випадок. Яке було її здивування, як зателефонував до неї молодий пластун, приятель її синів, і представившись, поспитав: „Я чув, що ви мали випадок — чим я можу вам помогти?".

Значить, не є воно так зле у нашій спільноті, як є ще такі молоді пластуни. Чи це у них так сильно лежить у серці один із головних обов'язків пластуна „помагати ближнім", чи це таки існує у нас, українців, доброзичливість, яку тільки приспало важке життя і важкі переживання останнього півсторіччя?

О-КА

Володимир Баран

Згадаймо Едварда Козака

II

В тому самому часі він графічно оформлює книжки Галини Журби „Зорі світ заповідають", Радища „Гуцульська республіка", Будзиновського „Шляхотське право", Гренжі-Донського „Ілько Липей карпатський розбійник", Лепкого „Орли", Нижанківського „Вулиця", Левицького „Петрусин сон", „Галицько-Волинський літопис", „Велика історія України", річники „Червоної Калини". Його карикатури і шаржі друкувалися в літературно-мистецьких журналах „Назустріч" та „Напередодні". Він ілюструє такі жіночі видання, як „Жіноча доля" (Коломия) та „Наш світогляд" (Стрий). А що вже казати про Франкового „Лиса Микиту". В деяких тих журналах він не тільки художник, а також редактор. Це вистарчаючий образ його кипучої праці. Також на еміграції продовжує тон і духа „Комара", видаючи в 1948 році перше число „Лиса Микити" в Америці, впроваджуючи барвисту постать Гриця Зозулі, народного мудреця, перед яким жодна слабість, жодна хиба суспільного життя не буде закритою, а буде винесеною на поверхню, іронічно схарактеризованою. Збираючи навколо себе найкращих гумористів того часу, таких як Понеділок, Нижанківський, Керницький, Зоя Когут з далекої Австралії, сам також пишучи до кожного числа фейлетон „До чесної Еліти", Е. Козак своїм місячником здобуває собі широку популярність серед українськоі громади.

Він, уроджененць села, пише своєрідною мовою, мовою простого народу, яка вже сама собою є джерелом зачудовання і розради. Мова ця проста і думки, нею висловлені, також ніби прості, але до нього ніхто їх не висловив. Скільки правди і скільки бистрої обсервації є, наприклад, в такій заяві: „В Америці чоловік нич не робит, лише робит і робит". Або така обсервація: „У горах стояла гора". Ну де інде могла стояти гора, як не в горах? Але ніхто цієї ясної правди до Козака не сказав. А в мові також знаходимо вислови доволі екзотичні. Хто з нас, наприклад, знає що таке — тертюхи? Скільки разів в останніх десятиліттях ви чули слово „димка". Якщо взагалі чули.

Читаючи, отже, Козака, ви відкриваєте не тільки широке поле здорового народного гумору, але також глибокої народної мудрости, яка навіть в цілковито відмінних умовах життя, в яких ми тепер знаходимось, може нам багато пригодитися, бо в своїх фейлетонах він порушує громадські, політичні і побутові справи.

Але Козак не тільки редактор і видавець журналів, ілюстратор книжок поет, він також і маляр. Маляр, може, найпопулярніший серед українських малярів в Америці. І тут треба відразу сказати, що це був маляр оригінальний у тій мірі, в якій оригінальна була його письменницька творчість. Його малярський стиль усталений від початку. У нього нема шукань та переходів від одного стилю до другого. Хоча жив в часі великих заворушень і постійних змін малярських стилів, що до цієї пори було небувалим в історії мистецтва, він протягом усього свого життя зберіг свій унікальний стиль, який дозволяє нам пізнати його твори навіть серед великої кількості картин. Зберіг також свою тематику. Вона спочатку включала краєвиди і портрети. Але по Першій світовій війні, отже, в часі його найбільшої творчої діяльности, він переходить на суспільно-історичну тему, бо це дуже живою була пам'ять про недавню війну за свободу свого народу. Картини цього часу він насичує оптимізмом, навіть добродійним жаром, малюючи січових стрільців. Навіть в тих часах його творчість, насичена оптимізмом, розганяла зневіру та діяла як цілюща вона на зболілі серця українського галицького населення. Він один із головних співтворців романтичної легенди наших визвольних змагань, що назавжди залишилась ясним полум'ям на небосхилі нашої історії. Бо так міцно і всецільо душевно він зв'язаний зі своєю батьківщиною.

Тематика картин скитальського періоду стає переважно народною. Село та його мешканці, всякі прояви їх життя — це його найбільш улюблена тема. Для нас вони були прекрасною симбіозою радості і насталгії. Вони не тільки милують наші очі, але збуджують в нас глибокі почування туги за рідним краєм, що можуть осягнути тільки найкращі патріотичні поеми. В його картинах наше село пульсує повним життям, насичене красою і радістю. В них почуєте відгомін стрілецьких боїв за рідне місто, почуєте голос гуцульських трембіт, побачите легінів в безжурним танку. Під впливом його унікальних картин у вашій душі вичарове незабутня картина нашої батьківщини тих часів, які вже ніколи не повернуться, як і не повернуться часи нашої молодості.

Як окреслити Козака як маляра? Чи він реаліст? Його картини ясні і зрозумілі. Але рівночасно ми бачимо, що обличчя постатей не мають індивідуальних, характеристичних рис. Бо ціллю картин Козака було викликати певний конкретний настрій, відповідний для представленої ситуації. Малюючи гуцульську групу в танку, йому важливо було вміло і переконливо віддати рух, створити вдалу композицію групи, а не поодиноке лице. Козак був надзвичайно популярним мистцем, і цілий ряд картин має подібну сцену, але кожна має щось в собі, що відрізняє її від інших, кожна має інший настрій, який мистець все осягав. Я тут пригадую численні картини його незабутнього, легендарного „Лиса Микити". Кожна має щось свого — чи то позу, чи то барви багатого строю.

Для мене найцікавіші, бо уважаю їх найбільшим малярським досягненням Козака, картини „Ярмарок" і „Запорізька Січ". Це картини з десятками людських постатей, з десятками різних сцен, повні руху, бо представляють юрбу народу на торзі чи козацькі заняття на Січі. В середновічні фламандський маляр Бройгель намалював цього типу карину „Селянське весілля", і згадку про неї знайдете в кожній книзі з історії мистецтва. Ті дві картини Козака, якщо не перевершують картину Бройгеля, напевно їй дорівнюють. Мене дивує, що ніхто не звернув на це увагу. Тільки наша політична доля замкнула їм дорогу до світового ознайомлення та признання. Безперечно, найбільшим завданням було правильно композиційно розмістити в рамках одної картини так багато різних сцен.

Не забула Козака батьківщина, якої він на мить не

(Закінчення на стор. 3)

На Союзівці відбувся байройтський з'їзд

Восьмий з'їзд учнів, професорів гуманістичної і реальної гімназій, Матуральнoго Учительського Курсу (МУК) інших шкіл, таборовиків Леопольд Касерне в Байройті, Німеччина, і гостей, відбувся в суботу, 20-го і неділю, 21-го вересня 1997 року на Союзівці.

Восьмий байройтський з'їзд на Союзівці, 20-21-го вересня 1997 року.

Ця зустріч пройшла у дуже товариській атмосфері. Вже у п'ятницю прибували деякі учасники з'їзду. Вони дискутували, розмовляли та забавлялись групами. У суботу при реєстраційному столі засіли Звеня Іваxів-Романів, Наталія Петруняк-Мартюк, Дарія Качерган-Федак і інші, реєстрували приїжджаючих, які прибували з далеких сторін, як Торонто, Чикаго, Дітройт, Клівленд та ближчих стейтів, міст чи містечок Америки. Після реєстрації й обіду були висвітлені фільми та відеозаписи з попередніх з'їздів. Мирослава Захаріясевич-Салдан, Ярослав Семків і інші привезли світлини ще з табору, а ще інші оглядали фотографії Ростислава і Галини Ратичів і інші з попередніх з'їздів.

Відбувалися гутірки та дискусії, формальні і неформальні, оглядали гарну книжку „Байройтські спомини з юних днів, днів весни 1945-1950", про байройтські гімназії, школи і табір, яка вийшла вже два роки тому. Ця книжка вже майже на вичерпанні. Після перерви учасники зійшлись біля „Веселки" до спільної знимки. Відтак вони подались на коктейл, що почався о 6-ій годині вечора. Молоді кельнери і кельнерки підносили всілякі присмаки, а гості запивали їх різними напитками.

В 7-ій год. всі перейшли у бенкетову залю, де почалась програма. Борис Захарчук, голова Організаційного комітету, привітав усіх присутніх і поділився своїми спогадами, як він ще в Байройті з іншими нижчекласниками гімназії розбирали гарматні набої і мідяні гільзи. На щастя, їм нічого не сталося, бо ця ціла афера могла б бути закінчитись великою трагедією. Один із цих „майстрів" під тиском мами признався і вони за це були покарані. Тоді Борис попросив о. Олексу Шутера провести молитву і передав програму господареві бенкету Ярославові Ликтеєві, який почав програму жартами і впровадив присутніх у веселий настрій. Тоді він представив головний стіл, за яким сиділи: о. О. Шутер, Марія Палідвор, дружина покійного радника д-ра Василя Палідвора, проф. Анастазія Огродник-Жилава, Дзвінка Захарчук, дружина голови, В. Захарчук, Я. Ликтей, господар бенкету, Євгенія Ликтей, його дружина, д-р Іванна Мірчук-Ратич і д-р Олександра Кисілевська-Ткач. Господар попросив Ростислава Ратича та Мирославу Захаріясевич-Салдан, щоб вони причіпили орхідеї професорам Анастазії Огродник-Жилавій та д-р Іванні Мірчук-Ратич. Я. Ликтей побажав професорам всього найкращого, подякував їм за їхній труд і всі проспівали многоліття.

Після смачної вечері Я. Ликтей прочитав свій вірш „Байройтцям", який присутні прийняли з ентузіязмом, тоді він продовжував забавляти присутніх жартами, гумористичними спогадами, анекдотами і гуморесками.

Настав час мистецької програми та господар попросив на сцену естрадну співачку з України Маріяну Винницьку. Вона виконала шість „шлягерів", які байройтці співали ще в гімназії, а на завершення її виступу проспівала по-німецьки танго. Слухачі щедро обдарували талановиту співачку своїми оплесками за гарно і по-мистецьки виконані пісні.

Аранжував, а деякі й компонував, пісні Володимир Винницький. Він є лавреат міжнародного конкурсу в Парижі, Франція, відомий як піяніст і інструменталіст та, на жаль, на цей час мав виступи в Чикаго і не міг з нами бути. Маріяна Винницька закінчила Київську консерваторію, вокальну та хорову диригентуру. Вона, як естрадна співачка, спеціялізується у легкій музиці та як тільки вийшла на сцену зараз полонила публіку своєю приємною вдачею та співом.

Я. Ликтей прочитав привітання від довголітнього голови комітету Романа Лазора з Фльориди і Романа Заяця з Чикаго та передав привіти від інших.

На завершення програми голова попросив Наталію Палідвор-Соневицьку, Ларису-Палідвор Зєлик і Лідію Стрижаченко-Захарків заспівати „Байройтську пісню", яку вже було виконано на попередніх з'їздах, а Роксоляну Огродник-Гарасимович просив акомпаньювати та присутніх, щоб до них долучились. Тим закінчилась мистецько-розвагова частина. Б. Захарчук подякував господареві Я. Ликтеєві за гарно ведену програму, за вірш і за жарти, і тоді почалась забава, яка тривала до пізної ночі. Адоптований байройтець Степан Мартюк з Канади все записував на відео.

У неділю, 21-го вересня, учасники з'їзду пішли на Службу Божу, щоб подякувати Богові за всі ласки і за те, що всім присутнім дав дожити до цієї зустрічі. Після Богослужби відправив о. Олекса Панахиду за душі померлих професорів, учнів гімназій і інших шкіл і таборовиків у Байройті: По церковних відправах байройтці ще біля церкви на узгір'ї фотографувались, робили відео, а тоді подались на обід. Після полуденку ще гуртками люди гуторили, якось не хотілось роз'їжджатись, але час настав їхати додому.

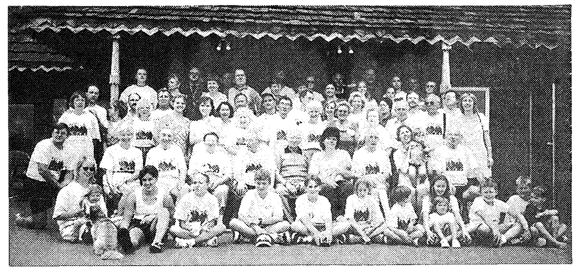
Байройтські зустрічі вже давно стали традицією; гімназійні учні та таборовики і гості радо сходяться, щоб пригадують юні дні їхньої весни. Людина не живе хлібом єдиним, а має скарбницю переживань, веселих і сумних. Яка ця людина щаслива, бо має з ким поспілкуватись цими переживаннями, із кожної стадії свого життя. Байройтці не жалують ні грошей, ні труду, а сходяться, щоб поринути у скарбницю людського життя та поділитись своїми враженнями чи побачити їх, ці юні переживання, в іншому світлі чи з іншої точки зору та з інших вершин. У наших душах мигнула думка „незадовго побачимось". Всі почали роз'їжджатись і понеслись слова: „До наступної зустрічі!"

ЛЯМ

З'їзд роду Кордубів

Дослідження родоводів як допоміжної історичної дисципліни становить важливу ланку в історії поодиноких місцевостей, а через них усього народу. У нас ця ланка деще занедбана і її треба б присвятити більше уваги, зокрема на еміграції, де з плином часу стоїмо перед небезпекою цілковитої асиміляції наших дітей, яку прискорюють генерації їхніх дідів чи батьків, не залишаючи тривалих пам'яток про свій родовід. Тому добре діється, що деякі родини організовують з'їзди своїх членів, бо саме такі з'їзди є доброю нагодою для старших зустрітися після багатьох років, для молодих познайомитись та, нарешті, для зібрання потрібних відомостей про родовід. Щоправда, дещо можна буде знайти в архівах і бібліотеках, але живих свідків минувшини ніщо не заступить.

В Тернополі, крім Чубатих, найчисленнішим родом були Кордуби, і їх можна було надибати майже на кожній вулиці. Впродовж кількох століть поодинокі вітки цього великого роду відчужилися від себе й вели своє окреме життя, хоч, можливо, знали, що всі вони походять з того самого кореня. Нащадки однієї вітки Кордубів — Кордуби, Кравченюки, Куриласи, Литвини, Мурії і Стасюки — відбули 8-10 серпня ц. р. на Союзівці свій четвертий родинний з'їзд. Цю гарно традицію започаткував у 1973 році Маркіян Стасюк на пластовій оселі „Новий Сокіл" коли Баффало, і там таки за його ініціятивою проведено дві наступні зустрічі (1978 і 1985). Помітним і подбадьорюючим у четвертому з'їзді було те, що його задумали, підготували і провели народжені вже в Америці Христина Стасюк-Фаріон та Аріяна Кордуба-Масюк, праправнучка і правнучка Анни з Чубатих і Івана Кордубів. Завдяки їхнім зусиллям появився також чепурний альбом, у зміст якого увійшли придбані дотепер інформації про п'ять генерацій роду Кордубів від першої половини XIX століття до сьогодні, численні фотографії, спомини, вірші, списки учасників попередніх трьох з'їздів та, нарешті, дуже потрібний для майбутнього спілкування адресар. Випущення цього альбому є великим досягненням згаданих двох його складачок, і за це їм належиться признання та вдячність усіх членів родини.

Учасники четвертого з'їзду родини Кордубів.

У з'їзді взяли участь чотири генерації нащадків Анни й Івана Кордубів, як також декілька членів інших віток того роду (разом 88). Прибули вони з сімох стейтів Америки, з Канади й України — більшість у п'ятницю, інші в суботу, а дехто, перешкоджений у ті дні працею, приїхав у неділю, аби хоч кілька годин побути в родинному колі. Влаштувавшись у заздалегідь зарезервованих кімнатах, вони зустрічались у п'ятницю при добре підготованому буфеті на танцювальній плятформі перед „Веселкою"; в суботу, користаючи з чудової погоди, перебували біля басейну, в якому багато старших та молодь мали змогу поплавати, а любителі тенісу чи волейболу розважалися на відповідних кортах. Під час усіх тих розваг молоді організаторки з'їзду продавали сорочинки з видруками Анни й Івана Кордубів, роздавали запитники для призбирання нових інформацій про родовід, закликали до спільної знимки та пригадували, що о 5-ій годині відбудеться в церкві Пресвятої Трійці поминальне Богослужіння за всіх померлих членів родини. Його відправив та відповідну проповідь виголосив отець парох. Ввечері — святковий обід, концерт, забава й, очевидно, безконечні розмови, які продовжувалися також у неділю під час полуденку в їдальні Союзівки.

Після полуденка треба було думати про поворот додому. Дехто пішов ще на годину-дві вигріватися на сонці біля басейну, дехто на кілька сетів тенісу, а більшість розійшласе до своїх кімнат впорядкувати свої клунки та виносити їх до автомашин. І нарешті обійми, голосні прощання й обіцянки зустрінутись невдовзі знов. Гуркіт моторів та від'їжджаючі автомашини сповіщали кінець пам'ятного четвертого з'їзду Кордубів.

Багато питань обговорено у трьох днях з'їзду, однак, найголовнішим з-поміж них була справа наступної зустрічі та дальшого посиленого збирання матеріялів до історії роду Кордубів. Він, цей рід, дав Україні багато визначних громадян — священиків-ісповідників віри, інженерів, лікарів, правників, професорів, фармацевтів та інших професіоналістів — і це треба конечно увіковічнити. Перший крок у цьому напрямі вже зроблено випущенням згадного тут альбому. Поміщені в ньому інформації треба доповнювати й поширювати новими з прицілом на окрему монографію, яка стала б настільною книгою для майбутніх поколінь. Завдання це нелегке, але не непоборне, і ми віримо, що спільними зусиллями усіх членів роду Кордубів його вдасться здійснити.

О. К.

Згадаймо...

(Закінчення зі стор. 2)

забував. Доказом популярности і живучости його мистецтва було гаряче запрошення міста Львова, коли Україна стала вільною. Не міг Козак опертися цьому запрошенню. Виставка його картин була подією дня у Львові, для музеїв міста Козак подарував ряд картин. Коли відвідував інститут Художньо-прикладного Мистецтва, студенти вітали його ентузіястично, цілуючи його руки. І хоча вже минуло майже півстоліття, відколи Козак залишив Львів, це місто його не забуло, а прийняло як рідного сина, відкриваючи йому своє вдячне серце. Це було для Козака найкращою нагородою, яку наш нарід міг йому дати.

Це була людина суспільної праці. У несприятливих обставинах таборового життя він гуртував довкола себе молодь, яка бажала вчитися малярства, заохочуючи її в цьому ділі. Став головою Української Спілки Образотворчих Мистців, влаштовуючи мистецькі виставки в Німеччині. Поселившись в Дітройті, став головою Культурно-Громадського Клюбу, дає поштовх до цілого ряду мистецьких виставок, будучи в контакті з численними українськими мистцями. Ще в 1987 році, коли ми відзначали 85-ліття Козака, з ініціятиви Ґени Юрків-Скипакевич, Віра Андрушків, Христя Козак, Люба Китаста, Наталка Лончина, Марта Савчук, Мирося Стефанюк і Галина Цісарук постарались, щоб міжнародне астрономічне товариство назвало його іменем одну зірку в констеляції Андромеди. Можливо, коли він прийшов на небо, Бог післав його на цю зірку, щоб обняв її в своє посідання. Якщо Козак там є, ми посилаємо йому наш низький уклін і щиросердечне спасибі.

Ділимося сумною вісткою, що 23-го вересня 1997 р. з волі Всевишнього несподівано відійшов у вічність наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

СТЕФАН СКИПАКЕВИЧ

нар. у Старому Самборі, Зах. Україна.

ПАНАХИДА була відправлена 26-го вересня 1997 р. у похоронному заведенні E. J. Mandziuk & Son, Warren, MI.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 27-го вересня 1997 р. з церкви св. Йосафата, Warren, MI., на цвинтар Resurrection, Clinton Twp., MI

У глибокому смутку залишилися:
дружина — ЯРОСЛАВА
донька — ОКСАНА з мужем і син РОМАН з дружиною
внук — ІЛЛЯ КСЕНОС
сестра — ОЛЬГА БАНДРІВСЬКА в Україні
шваґер — РОМАН АНДРУШКІВ з дружиною
родина в Україні.

Вічна йому пам'ять!

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою, що в п'ятницю, 17-го жовтня 1997 р. відійшла у вічність на 50-му році життя після довгої та важкої недуги в Орляндо, Фла.

бл. п.

УЛЯНА БІЧ

дочка покійних інж. Ярослава та Ірени Вариводів

Залишилися у смутку:
муж — ДЖАН БІЧ
сестра — ЛІДІЯ з чоловіком БРУСОМ МИРДІ та дітьми РЕЧЕЛ і ДЖАН
тети — ІРЕНА з чоловіком д-ром СЕМЕНОМ ДОРОЩАКИ
— ОКСАНА з чоловіком інж. МИХАЙЛОМ САЛДИТИ
кузини — НЕСТОР
— МАРТА
— РОМА
— НАДЯ
— ХРИСТЯ
— ЮРКО
— ІНЯ
— МИРОН з родинами
та дальша родина.

Вічна їй пам'ять!

Родина просить про молитви.

Фестиваль „Гомін України" у Філядельфії

Для всіх тих, хто дійсно любить свою рідну культуру в високому її вияві, Філядельфійські фестивалі, що відбуваються щорічно ось уже 22 роки, це справжня подія, якої сподіваються і якої очікують. Спонзорує ці етнічні фестивалі департамент розваг міста Філядельфії, тому вступ на таку мистецьку імпрезу — духовий бенкет — як хочете — дармовий. Він позбавлений комерційного характеру. Зате влаштування його, підготова гармонійної й багатої своїм розмаїттям програми — це вже справа комітету, який бере на себе весь тягар. Варто раз таки правду сказати щодо підготови фестивалю, а саме, що це, по суті, діло інж. Михайла Нича з його дружиною Ольгою. Не слід забувати, що все це безкорисна праця. Цьогорічною темою фестивалю була Конституція: 210-ліття американської та однорічча української Конституцій. Фестиваль в Робін Гуд Делл Іст відбувся 22-го серпня. Було приблизно 1800 осіб.

Розпочато програму гімнами Америки і України. Відкрив концерт інж. Михайло Нич, голова Фестивального комітету щирим словом привіту в двох мовах — українській і американській. Програму розпочав хоровий у виконанні ансамблю „Волошки" з традиційним привітанням хлібом-сіллю, при чому танцюристи виявили притаманну їм грацію жесту і виробленість кроків. Мистецьким керівником „Волошок" є Тарас Левицький. Захоплення публіки викликали також вокальні виступи, а саме — солістки Львівської Опери, а тепер Ню Йорку Сіти Опери сопрано Оксани Кровицької та соліста Львівської опери, баритона Степана Степана, — їхнім клясичним амплюа та витонченою інтерпретацією рідних народних пісень — давніх і нових. Обоє виступали при акомпаньяменті концертового піяніста Володимира Винницького. Співачка виконала арію Марґарити з опери Ґуно „Фавст" і народну пісню „Ой, у полі тихий вітер віє" в опрацюванні Б. Лятошинського, арію Мюсетти з опери Ґ. Пуччіні „Ла Богема" та дві народні пісні в опрацюванні М. Колесси — „Калино, калино" та „Ой, по-під яр яворовий". Артистична гнучкість голосу у передаванні лірично-елегійних нюансів робили глибоке враження. Степан Степан виявив себе у мистецькій виробленості й творчій інтерпретації, при чому сила його голосу й краса його тембру вповні виявилися в його клясичному репертуарі та в українських опері й народних піснях. Він виконав арію Ріґолетто з одноіменної опери Дж. Верді та арію Богдана з опери К. Данькевича „Богдан Хмельницький", а також романс А. Кос-Анатольського „Ой, ти, дівчино, з горіха зерня", що захоплював модуляцією голосу між мажором і мінором у настрої вислову. Степан Степан співав також арію Ксеркеса з одноіменної опери Ґ. Ф. Генделя та „Безмежнеє поле", муз. М. Лисенка. Володимир Винницький, лавреат світових нагород, виконав твір Ф. Шопена „Баляду ч. 3". Слухачі виявили вдячність піяністові-віртуозові.

Окремою й особливою атракцією був виступ балету „ВАҐІ" (Український Міжнародний Балет) під мистецьким керівництвом Володимира Шумейкина. Основою цього балетного ансамблю є колишні члени Донецького Балету — подружжя українців Александер Бойцов, прем'єр-балетмайстер і Ірина Матіяш-Бойцова, пріма-балерина — виявили високу майстерність і духовну інтерпретацію. Вони виконали українську сюїту „Дощик" на музику М. Скорика та „Казка тисячу і одної ночі", музика Ф. Амірова, хореографія В. Шумейкина. Зворушив сольовий виступ І. Матіяш-Бойцової в балеті „Смерть лебедя", музика Каміль Сент-Сен, хореографія М. Фокина. На музику М. Скорика виконано „Циганську сюїту", хореографія В. Шумейкина. Клясично витончене виконання балету залишило у глядачів непромінальне враження.

Ансамбль „Волошки" виконав ряд танців — жанровий танець „Жайворонок" на музику Р. Кагут, хореографія М. Жуковина. Цікавою була „Молдавська сюїта" і „Кохaночка", обидва танці — за хореографією М. Жуковина. Завершено концерт „Гопаком" укладу М. Жуковина, що авдиторія прийняла овацiйно. Ведучою програми була досвідчена у веденні сценічної дії Орися Гевка, яка вміло коментувала програму обома мовами. Вона також проголосила, що цьогорічний фестиваль знаменує 25-ліття щорічної дії департаменту розваг у влаштовуванні етнічних фестивалів в Робін Гуд Делл Іст.

На закінчення голова Комітету Михайло Нич висловив щиру подяку управі Філядельфії за спонзорування фестивалю, подякував усім виконавцям програми, а також зібраній публіці. В кінці висловлено глибоку й щиру подяку голові Комітету інж. Михайлові Ничеві за працю. Авдиторія дуже тепло зареагувала на подяку, висловлену М. Ничеві. Цьогорічна програма, мабуть, була найкращою за всі роки.

Наталія Пазуняк

„Один світ..."

(Закінчення зі стор. 1)

його на терені ЗСА, Австралії і Великобританії, хоча ці числа не є значні. Зріст числа пластунів в Україні є дуже відрадним явищем, як і сильна була їхня шестичленна делеґація на збори під проводом голови КПС пл. сен. Вячеслава Стебницького, в якій в осередку уваги присутніх була делеґатка з Криму, пл. сен. Галина Каширіна.

Незвичайно цікаво було слухати інформації про важке положення Пласту на Словаччині, де існують виїмкові політичні обставини.

Пізно ввечері в суботу, 11-го жовтня, відбулися окремі з'їзди старшого пластунства і сеніорату, а в неділю присутні пластуни вислухали таки в Рамада Готелі Служби Божої, що її відслужив о. Леонід Мальков, ЧНІ, з української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку.

Ввечері всі делеґати засіли до спільної вечері, якою вміло та з питоменним молодечим гумором провадив ст. пл. Тарас Ференцевич. Члени куреня „Спартанки" з Пассейку настроєво відспівали в'язанку пластових пісень при акомпаньяменті ґітар, а група старшого пластунства з Нюарку продовжувала програму піснями та віршованим гумористичним монологом ст. пл. Діяни Юрчук. Сердечний сміх присутніх викликав також монолог пл. сен. Тараса Закидальського з Торонто. У поважній частині присутні мали нагоду побачити фільм із заприсяження Начального Пластуна на „Соколі" в Карпатах і участі пластунів в Пластовому Джемборі на Закарпатті.

Схвалення резолюцій і заприсяження нового проводу закінчили ці повні дружности і корисних постанов XIII Збори, якими проводив пл. сен. Володимир Базарко і його заступник ст. пл. Андрій Гарматій з України, а секретарювали пл. сен. Слава Рубель і Стефанія Король із ЗСА. На Збори наспіло ряд привітів, що їх відчитали секретарі Зборів.

До складу Головної Пластової Булави увійшли: голова — пл. сен. Людмила Дармограй (ЗСА), її заступники пл. сен. Орест Джулинський (Канада) і пл. сен. Олесь Криськів (Україна); члени пл. сен. Христина Баранецька, ст. пл. Марко Якубович (ЗСА), пл. сен. Богдан Колос (Канада), пл. сен. Л. Онишкевич і уступаючий голова пл. сен. Ю. Слюсарчук із ЗСА.

Новообрана голова ГП-Булави пл. сен. Людмила Дармограй дякує за вибір.

Головну Пластову Раду — перевірний чинник — очолив вдруге пл. сен. Орест Гаврилюк (ЗСА), а членами стали пл. сен. Ігор Гайда (ЗСА), пл. сен. Богдан Генега (Україна), пл. сен. Петро Содоль, пл. сен. Володимир Рак, пл. сен. Олександра Юзенів, пл. сен. Юрій Данилів, пл. сен. Іван Винницький, пл. сен. Орися Ковч і ст. пл. Ярина Ференцевич — усі зі ЗСА.

До ГПБулави увійшли із вибору окремих нарад голова сеніорату пл. сен. Христя Ковч (ЗСА), старшого пластунства ст. пл. Оксана Горіх (Канада), провідники Скобиного Круга пл. сен. Марта Кузьмович (ЗСА) і ст. пл. Юрій Мончак (Канада) і Орлиного Круга пл. сен. Таня Онищук і пл. сен. Олесь Сливинський (обоє з Канади).

Усі наради пленуму XIII КУПО накручував на фільм ст. пл. Борис Гаврилюк, який також зайнявся прикрашенням заль представників країн, провели наради Орлиного та Скобиного Кругів, відбули наради поодиноких комісій та обрали новий головний провід на наступні три роки. Обширний друкований звіт уступаючих членів головного проводу допоміг учасникам дістати точні інформації про стан пластової організації у світі і в поодиноких країнах.

Тут для загального відома читачів слід зареєструвати число пластунів у світі під сучасну пору, яке становить 9,122 — на 2,500 більше, як на XII збори. Завважуємо сильний зріст числа пластунів в Україні, зате зменшення нарад. Підсумки триденних нарад ще раз підкреслили почуття одности пластової родини і її важливість, що особливо було наглядним серед великої кількости молодших віком пластунів і постійної присутности двох немовлят, яких молоді пластові подружжя привезли із собою, щоб могли разом брати участь в КУПО. Це був живий доказ світлого майбутнього Пласту.

У світлу пам'ять д-ра Плятона Лушпинського

Ділимося сумною вісткою з України, що 25-го червня 1997 року відійшов у вічність св. п. д-р Плятон Лушпинський, колишній дивізійний лікар-дентист української дивізії „Галичина" і політв'язень совєтських концтаборів у Сибірі, а потім знаний лікар-дентист у Львові і Перемишлянах біля Львова.

Пройшов він совєтське пекло, ув'язнення і допити, каторожні табори. Страждав і мучився, але не заломився і нікого не зрадив. Вкінці повернувся на рідну землю, де працював дентистом у Перемишлянах і помер з честю на 85-му році життя.

Тому годиться згадати про його життєвий шлях та діяльність, яку так гарно описала у своїх споминах його вірна дружина Маруся Боцюрків-Лушпинська. Вона також була арештована і заслана на Сибір, а після звільнення закінчила заочно свої фармацевтичні студії та одержала ступінь маґістра при Одеському Медичному Інситуті.

Св. п. д-р Плятон Лушпинський народився 14-го липня 1912 року в селі Микитинці, Косівського району, у священичій родині отця Ілярiона і Мальвіни (з роду Онуцька) Лушпинських. Батько його був колись капеляном Січових Стрільців, а потім довголітнім парохом в трьох малих селах — Помірці, Ріпинці і Заліщики Малі — Бучацького району.

Шість літ середньої освіти відбув у гімназії в Бучачі, а останні два роки в українській гімназії в Станиславові (тепер Івано-Франківське), де в 1932 році склав іспит зрілости. Дентистичні студії (за інтервенцією і допомогою бл. п. Митрополита Андрея Шептицького) почав у Варшаві, які перервала Друга світова війна в 1939 році. Потім студіює і закінчує свої дентистичні студії в 1942 році на Берлінському Університеті.

В 1939 році одружився зі студенткою фармації Марусею Боцюрків, яка з ним ділила дальше життєві радості і страждання.

З організацією української дивізії „Галичина" зголосився до неї лікарем-дентистом, з якою потрапив у большевицький полон під Бродами. Спочатку в полоні зняли з нього чоботи і шлюбну обручку та босаком гнали по каміннях при страшній липневій спеці. По дорозі, під лісом, вирвався їм та заховався в лісі на дереві, а потім ночами щасливо пробрався до Львова.

У Львові зразу зайшов на помешкання Перфецьких, які вже втекли, а залишилася тільки їх няня, яка повідомила його дружину Марусю. Зі сльозами радости побачила свого чоловіка в страшному виді та ним заопікувалася.

Спочатку д-р Плятон замешкав у своєї тіточної сестри Нюні Чеховської-Новаківської та почав працювати на вільному кріслі у лікаря-дентиста д-ра Барвінського. В тому часі зв'язався з іншими товаришами та спробував невдалу втечу на другий бік фронту під Старим Самбором.

По щасливому повороті до Львова влатшувався на професійній праці в поліклініці при Академічній вулиці, де почав організувати зуболікарську та зуботехнічну школу.

Дальше працюючи у д-ра Барвінського, запізнався із Жданом Новаківським, який по смерті батька жив у Митрополичій палаті та приводив пацієнтів із собору св. Юра. Тоді лікував зуби Митрополита Йосифа Сліпого та ще перед смертю Митрополита Андрея Шептицького мав честь вирвати йому останнього зуба.

11-го квітня 1945 року заарештовано Митрополита Йосифа Сліпого і всіх епископів, а на другий день арештують д-ра П. Лушпинського. КҐБ знало, що Плятон був при Дивізії, та за те його не судили, це не було так важне. Для КҐБ головне було обвинувачувати його за посередничі зв'язки між УПА і церквою, а зокрема в особі Митрополита Йосифа Сліпого. Допитували, мучили разом з Олесем Ясеницьким і його сестрою Марусею.

Засудили Плятона на 15 літ каторги. Також хотіли його зламати і змусити, щоб дав зізнання проти Митрополита Йосифа Сліпого, але він нічого не сказав. При прощанні Митрополит Йосиф Сліпий сказав, що з вдячности ніколи Плятона не забуде і кожного дня буде за нього молитися. Молитви Митрополита-Патріярха охороняли д-ра Плятона через ціле його життя.

Після суду перевели його до загальної Лук'янівської тюрми, де в страшних умовинах перебув ще два роки. Тут зорганізував відсіч-оборону проти „блатним" в'язням, які обкрадали і знущалися над політичними в'язнями.

В міжчасі КҐБ арештувало та вивезло на Сибір його дружину Марусю, а Марусі маму і тету — до Казакстану.

Після двох років тюрми в Києві вивезли д-ра Плятона Лушпинського через Харків на Сибір до Тайшетських таборів в Іркутську область. Тут він стрінувся з іншими політв'язнями та д-ром Василем Кархутом. Вони працювали на каторжній роботі, а з часом професійно, даючи лікарську і дентистичну поміч іншим в'язням, а також начальству (навіть лікував зуба генералові ляґерних військ).

В 1948 році Плятона переведено в Магдандські лягри на Колимі, де видобували золото. Тут тяжко хворів на дизентерію та лежав у таборовій лікарні, звідки вийшов живим завдяки добрим людям.

Після видужання і одержання дентистичних інструментів почав працювати таборовим дентистом, хоч кілька разів був у карцері, де відморозив собі ноги, які його боліли до самої смерти.

Св.п. Плятон Лушпинський з дружиною Марусею Боцюрків-Лушпинською.

В 1955 році як інвалід був звільнений з Колими та переїхав у Анжеро-Судженск, Кемеровська область, де зустрівся з тещею і тетою, а потім з дружиною Марусею, яка вернула з ляґру кілька місяців пізніше. Звідси відбув подорож в Україну, відвідав батька, який не перейшов на православ'я, але переховувався і душпастирював між добрими людьми.

Повернувшись на Сибір, почав працювати старшим стоматологом в Анжерці, хоча не мав диплому, але велику шану від лікарів і від своїх пацієнтів. Також мав великі труднощі з одержанням копії диплому з Берлінського університету. Аж по 7-ох роках інтензивного старання одержав нострифікацію диплому і позволення з Москви на працю як лікар-дентист.

У 1958 році повернувся з родиною в Україну, однак йому не позволили замешкати і працювати у Львові. По тяжких трудах приписали його до Перемишлян. Тоді забрав свого батька зі Снятина до себе, до Премишлян. Там він працював дентистом для своїх людей до самої смерти.

Прожив він майже 85 літ, мучився і страждав, але ніколи не зрадив. Понад усе любив свою родину і Україну та свою професію.

На кінці складаємо наші щирі співчуття його дружині Марусі, братові Тарасові, сестрі Лідії Синенькій та шваґрові д-рові Богданові Боцюрків з родинами.

Вічна йому пам'ять!

Д-р Павло Пундій

Пам'ятаймо про Україну!
СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК
Безробіття досягло 33 відсотки
Б. КЛІНТОН ЗАТВЕРДИВ БЮДЖЕТ ПЕНТАҐОНУ
Данія ратифікувала угоду про співпрацю між Україною та Європейським союзом